

Glosář fotografických pojmů

Honza Šípek

klokanek (zavináč) eldar (tečka) cz, 776 817 817

Optika a objektivy

lens objektiv, sklo (*slang.*), též čočka

nodal point hlavní bod

lens cap krytka objektivu

flare přezáření, rezidentní světlo, „parazitní světlo“

lens shade sluneční clona

bellows lens shade kompendium – „harmoniková“ sluneční clona, která se podle potřeby stahuje a roztahuje

aerial image vzdušný obraz

flare bez českého ekvivalentu, mnohoúhlý parazitní obrazecve tvaru clony, jenž se objeví, pokud je v obrazovém poli světelný zdroj, např. slunce

Fresnel lens fresnelova čočka

coated lens objektiv s protiodrazivými (antireflexními) vrstvami

process lens reprodukční objektiv, repro-objektiv

lens's covering power (coverage) obrazový kruh

center filter centrální filtr, centrální filtr

retrofocus lens retrofokální objektiv, krátkoohniskový objektiv pro zrcadlovku

telephoto lens teleobjektiv

catadioptric design *of the lens* zrcadlový (katadioptrický, reflexní) objektiv

coated lens objektiv s povrchovými vrstvami (zejména objektiv s antiodrazivými vrstvami, ale vrstvy, jimiž jsou optické členy pokryty, mohou mít i jinou funkci)

symmetrical lens souměrný objektiv, symetrický objektiv

soft-focus lens měkce kreslicí objektiv

flare přezáření, odlesk objektivu – *záleží na kontextu*

polarizer polarizační filtr

to burn-in naddržet – *zastínit některé partie snímku při exponování negativu na fotografický papír*

convertible lens sádkový objektiv – *objektiv, který lze rozebrat a jednotlivé části použít samostatně. Slovo sádkový označuje objektiv, který může být i z více než dvou částí, convertible lens však označuje jen objektiv ze dvou nezávislých částí)*

perspective-control lens objektiv „šift“

lens resolution kresba objektivu

contrast of the lens kontrast objektivu, *(přesněji) charakteristika přenosu kontrastu*

resolving power rozlišovací schopnost

diffraction ohyb světla

lens acutance obrysová ostrost objektivu

film plane rovina filmu

subject plane rovina zaostření v předmětném prostoru

supplementary lens předsádková čočka, předsádka

supplementary extender mezikroužek

spherical aberration otvorová vada, kulová vada *objektivu*

chromatic aberrtion barevná (chromatická) vada *objektivu*

longitudinal chromatic aberration barevná vada polohy – *ovlivňuje body v ose objektivu*

achromat achromat – *druh barevné korekce objektivu*

apochromat apochromat – *druh barevné korekce objektivu*

coma (*aberration*) koma – *chyba objektivu*

curvature of field zklenutí pole

astigmatism astigmatismus

distortion optické zkreslení, distorze

angle of view zorný úhel

vignetting vinětace, odstínění obrazu

focal length ohnisková vzdálenost
depth of field hloubka ostrosti
hyperfocal distance hyperfokální vzdálenost
normal lens základní objektiv
wide-angle lens širokouhý objektiv
zoom transfokátor, zoom
f-stop number clonové číslo
aperture clona, clonový otvor
focusing screen matnice
ground glass matnice
fish-eye lens rybí oko

Výpočty

F, the lens focal length f , ohnisková vzdálenost objektivu
O, the size of subject („object size“) y , velikost předmětu
I, the size of image y' , velikost obrazu
u, the distance from the subject to lens rear nodal plane a , vzdálenost předmětu od hlavního bodu předmětového prostoru (předmětová vzdálenost)
v, the distance from rear nodal plane to image a' , vzdálenost obrazu od hlavního bodu obrazového prostoru (obrazová vzdálenost)
M, the magnification of the image in relation to the subject size m , příčné zvětšení – poměr výšky obrazu y' k výšce předmětu y
f, f-number c , clonové číslo
c, diameter of maximum circle of confusion
H, hyperfocal distance (h_v) , hyperfokální vzdálenost

Středoformát

box construction *u středoformátu* skříňková konstrukce, „box“
magazine kazeta na film

Velkoformát

view camera technická kamera

technical camera *synonymum view camera (nebo ne?)*

press camera press camera – *nepřekládá se, „preska”*

field camera cestovní kamera

film holder kazeta

dark slider šíbr, šoupátko

light trap sametka

seal pojistka

film pack filmpak – *druh kazety na více snímků, buď se nepřekládá nebo počestěná varianta[?]*

roll film holder rollkazeta

bellows extension výtah

lens extension factor prodlužovací faktor

bag bellows širokouhlý měch, pytlovitý měch

square bellows rovný měch, kvadratický měch

tapered bellows kónický měch

camera adjustments přestavení kamery, *slang.* kypování – *obecný pojem, viz naklápění, vysouvání*

camera movements *viz camera adjustments*

swing and tilt úhlový náklon standard, natáčení, „švenkování”

tilt vertikální naklápění (*přední a zadní části přístroje nahoru a dolů*), *standards různoběžné*

swing horizontální naklápění (*doleva a doprava*), *standards různoběžné*

rise and fall vertikální přestavení, *standards rovnoběžné*

rise výškové přestavení

fall hloubkové přestavení

shift horizontální posun, stranové posunutí, *slang.* šiftování *standards rovnoběžné*

flat bed construction fotoaparát sklopné konstrukce, „sklopka”

standard standarda

front standard přední standarda, objektivová standarda

rear standard zadní standarda, obrazová standarda

intermediate standard pomocná standarda

axis tilts centrální vychýlení *standard*

tilts from base asymetrické vychýlení *standard*

lensboard objektivová destička

recessed lensboard zapuštěná objektivová destička

lens assembly montáž objektivu

pivot čep, osa, podle které se standarda naklápí

camera back zadní část přístroje

camera bed základna kamery

Graflock back zadní část typu Graflock

revolving back otočná zadní část

monorail optická lavice, nosná tyč, kardan – *optická lavice v případě, že se hovoří o celkovém uspořádání fotoaparátu, myslí-li se slovem monorail konkrétní součást fotoaparátu, jedná se o nosnou tyč. Kardan postihuje oba případy – kardanový fotoaparát i standardy na kardanu.*

focusing cloth jeptiška černý přehoz přes hlavu, používaný při zaostřování na matnici velkoformátového přístroje

Fotoaparáty obecně

camera fotoaparát u velkoformátových přístrojů též kamera, komora

image management práce s obrazem

vanishing point úběžník

negative density krytí negativu, denzita negativu

fogging (*of the film*) závoj (*na filmu*)

lens shade sluneční clona

bulb „béčko“, B – závěrka otevřena po dobu stisknutí spouště

guillotine shutter gilotinová závěrka

shutter závěrka

reciprocity effect reciproční zákon, zákon Bunsenův-Roscoeův

locking cable release drátěná spoušť

leaf shutter centrální závěrka

exposure meter expozimetr

probe *of exposure meter* sonda expozimetru, umístí uje se pomocí „boosteru“

guide number *of the flash* směrné číslo

self-timer samospoušť

viewfinder hledáček

rangefinder dálkoměr

Polaroid land camera Polaroid land camera *nepřekládat*

close-up detailní záběr, blízká fotografie

photomacrography makrofotografie

photomicrography mikrofotografie

cable release drátěná spoušť

focusing magnifier zaostřovací lupa

reciprocity effect Schwarzschildův jev

shutter blade lamela závěrky

changing bag zakládací pytel

35mm film kinofilm

roll film svitkový film, rollfilm

120 film svitkový film, film 120

220 film svitkový film 220

Polaroid film Polaroid – *ve skutečnosti „papír“*

focal-plane shutter šterbinová závěrka (*ustálené české označení*), fókální závěrka *závěrka poblíž roviny filmu (odpovídá více anglickému originálu, někdy v překladové literatuře)*

leaf shutter centrální závěrka (*ustálené české označení*), centrální lamelová závěrka (*popisnější označení, které více odpovídá originálu*)

single-lens reflex jednooká zrcadlovka, pravá zrcadlovka (*starší literatura*)

SLR *zkr. viz single-lens reflex*

hood světlík

twin-lens reflex dvouoká zrcadlovka, nepravá zrcadlovka (*starší literatura*)

tripod stativ

yoke (of the tripod) hlava stativu

head (of the tripod) hlavice stativu – a jsou to dvě různé věci

Formáty

Formáty planfilmů a zvětšenin byly pěkným oříškem. Výsledkem louskání je hromada jadérek, skořápek a smetí. Rozměry formátů se totiž u nás uvádějí jak v centimetrech, tak v palcích. V některých případech se jedná o ekvivalenty, jindy se centimetrové a palcové formáty skutečným rozměrem liší. Tam, kde není centimetrový ekvivalent přesný (hlavně u planfilmu) uvádím původní rozměr v palcích (a v poznámce přepočet), tam, kde je s metrickým zaměnitelný (malý formát a středoformát), uvádím rozměr metrický. Následuje pomocná tabulka.

	12 x 24 mm (Fotoaparát.cz)
	24 x 24 mm (Einhorn)
	24 x 36 mm, kinofilm (Einhorn)
	56 x 72 mm (Havelka)
	4 x 4 cm (Einhorn)
2 1/4 x 4 1/4 inch	5,7 x 10,8 cm (výpočet)
2 1/4 x 2 1/4 inch	6 x 6 cm (Adams)
1 5/8 x 2 1/4 inch	4,5 x 6 cm (Adams)
2 1/4 x 2 3/4 inch	6 x 7 cm (Adams)
	9 x 12 cm (Einhorn, Škoda)
	6,5 x 6 cm (Havelka)
4 x 5 inch	10,2 x 12,7 cm (metrický ekvivalent se nepoužívá)
	10 x 15 (Einhorn)
5 x 7 inch	13 x 18 cm (přesně 12,7 x 17,8 cm) (Einhorn)
6 1/2 x 8 1/2 inch	
	18x24 cm (Škoda)
8 x 10 inch	20,3 x 25,4 cm (metrický ekvivalent se nepoužívá)
11 x 14 inch	28 x 35 cm (výpočet)

Za cenné rady a pomoc s terminologií velkoformátových fotoaparátů děkuji Mgr. Krénovi z Národního technického muzea v Praze na Letné.